

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput X. Idem (a) Pictaviensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

1. (a) *Dem.*] Ita etiam legitur in prima collectio-
Ine, sub hoc titul. cap. 8. & post Concil. Late-
ran. part. 6. cap. 15. non ita, sed *Abbatibus San-*
cti Cadmundi & de Ramescia, legendum esse
 jam notavit Cujac. *in presenti.* De Abbate fan-
 cti Cadmundi egi *in cap. Abbas*, de his quæ vi.
 De monasterio de Ramescia egi *in cap. 2. de dolo*
& contumacia.
2. (b) *Continere.*] Quatenus per adulterium dis-
 solvatur matrimonium quoad forum, ita ut
 non possit innocens vivente adultera aliud inire
 conjugium, exposui *in Can. 9. Concil. 9. Illi-*
ber.

COMMENTARIUM.

3. **C**onsensum legitime præstitum per verba,
 Caut legitima signa, desiderari pro forma
 matrimonii, supra *in cap. 7.* probavi: unde con-
 sultus fuit Alex. III. in præsentī casu, an cum
 vir promisit, seu juravit, se ab eo tempore mu-
 lierem aliquam habituram pro uxore, & tan-
 quam uxori suam fidem servaturam, & vicissim
 illa promisit eum habituram pro se marito, &
 quasi marito suo fidem servaturam, validum
 contrahatur matrimonium, ita ut maritus uxo-
 rem hac forma ductam deserens cogendus sit ad
 eam redire? Et respondet Alex. III. cogendum
 esse ad eam redire, & matrimonium validè, &
 efficaciter fuisse celebratum. Dubitandi ratio ex
 eo nascebatur, quod verba contractus matrimo-
 nii collata in tempus futurum, non inducunt
 matrimonium, sed sponsalia de futuro, *cap. de il-*
lis, §. cap. si inter 31. hoc titul. sed illa verba, *pro*
conjugē habiturum, sunt futuri temporis: ergo
 consensum de præsentī ad matrimonium neces-
 sarium non expriment. Sed meritò contrarium
 decrevit Alex. III. Ut autem huic dubitandi ra-
 tioni aliqui satisfaciant, affirmant in præsentī
 textu ideo per ea verba matrimonium declarari
 contractum, quia postea copula sequuta fuit in-
 ter sponfos, ut ex integra supra relata constat.
 Unde cum sponsalia quantumvis de futuro con-
 tracta, copulā sequutā transeant in matrimo-
 nium, *cap. is qui fidem, infra hoc titul.* ideo in
 præsentī casu, tanquam matrimonio ritè contra-
 cto, cogitur maritus redire ad eam uxorem. Ve-
 rum licet hæc interpretatio sustineri possit, ta-
 men cum Raymundus omisisset ea verba, *Quo*
facto in eadem domo diu cohabitantes liberos pro-
creaverunt; satis innuit perdoctus vir, adhuc
 eā copulā non sequutā, per verba supra relata

legitimè matrimonium de præsentī contrahi;
 siquidem illis verbis omisissā decisionem tran-
 scripsit. Quare dicendum est in præsentī specie
 ea verba, *ab eo tempore*, &c. importare matrimo-
 nium de præsentī, ut rectè docuerunt Palu-
 danus *in 4. distinct. 27. p. 2. art. 4. concl. 4.* Covarr.
in 4. 2. p. cap. 4. §. 1. Gutierrez *canonic. qq. cap. 21.*
num. 30. Marcus Antonius *lib. 5. instit. tit. 11. num.*
45. Canisius, & Cujacius hîc. Nec obstat du-
 bitanti ratio supra adducta; nam procedit quan-
 do verba collata in futurum respiciunt princi-
 pium actus, secus si denotent executionem
 actus jam perfecti, ut in præsentī casu; hæc
 enim verba, *pro conjugē te habeo*, denotant exe-
 cutionem matrimonii; quia non potest mulier
 pro conjugē haberi, nisi præcedat matrimo-
 nium; ac proinde per hujusmodi verba videntur
 conjuges de præsentī contraxisse, argumento le-
 gis *illud 77. de acquir. heredit. cap. prater ea 5. de*
officio delegat. l. 2. ff. de jurid. Et quia quidem
 non apposuit, videtur præsentī die se obligare,
l. eum, qui Calendis, ff. de verb. obl. præsentit Glof.
1. hîc, & per textum ibi in cap. si quis de vitiis 30. q.
5. Non tamen ex hoc intellectu bene deducunt
 Joannes Andreas, Abbas, & Præpositus hîc,
 Gutierrez *d. cap. 21. num. 7.* & alii relati à Covar.
2. p. cap. 4. §. 1. n. 6. quod per hæc verba, *non ha-*
beo aliam in uxorem nisi te, censetur contractum
 matrimonium de præsentī; siquidem repugnat
 proprietas verborum de futuro, quæ non in-
 ducunt consensum de præsentī; & verba hæc,
habeo te in uxorem, non matrimonium, sed
 sponsalia de futuro important. Præsentis autem
 decisio procedit in foro exteriori, in foro ve-
 rò conscientie attendendus est animus ejus,
 qui ea verba protulit; an videlicet animum
 habuerit statim contrahendi, vel purè, vel
 conditionaliter, de futuro, vel de præsentī; quia
 in eo foro animus semper attenditur, *cap. tua*
nos, infra hoc titul. docent Sotus *in 4. distinct.*
29. quæstion. 2. arti. c. 3. Gutierrez *ubi supra.* Tan-
 dem notandum est, quod in foro exteriori ea
 verba important sponsalia tantum, si inter
 contrahentes actum est de sponsalibus contra-
 hendis; quia à contrahentium mente non est
 recedendum, *dist. cap. tua nos, leg. semper 34.*
Digest. de reg. jur. Canisius hîc, Covar. sup. nu-
mer. 4. Gutierrez *num. 18.* qui idem resol-
 vunt, quando ex consuetudine regionis spon-
 salia hîc sæpe contrahi solent: Marcus Anto-
 nius *supra*, qui monet parochos, ut hujus-
 modi verba obscura non admittant, sed com-
 pellant contrahentes expressè, explicitè que
 consentire.

CAPUT X.

Idem (a) *Pictaviensi Episcopo.*

EX literis ven. fratris nostri (b) Salvon. Episcopi accepimus, quod cum duo nobiles
 viri sui Episcopatus W. S. de Mostrand, & B. de Mauritania, filios & filias impube-
 scentes haberent, & spe pacis inter eos conciliandæ ita inter se convenerint, quod
 filios & filias mutuis ad invicem matrimoniis sociarent, & hoc tam patres, quam fi-
 lii sub juramento se facturos (c) promiserint, inter quos G. prædicti B. consentiente
 patre, semul & iterum accipere in uxorem juravit: cumque ipso volente ad alia
 vota

vota migrare, eum Episcopus sub districtione anathematis compellere voluit, ut secundum quod juraverat, filiam præfati B. traduceret in uxorem, ipse ad audientiam nostram appellavit; & altera parte nuntium suum ad nos destinante, ipse nec venit, nec responsum aliquem pro se transmisit. Quia igitur prædicto G. periculosum est contra juramentum suum venire, f. t. per A. f. p. (d) m. quat. cum exinde fueris requisitus utramque partem ante tuam convocos præsentiam, & rationibus hinc inde plenius auditis, & cognitis, si tibi constiterit, quod præfatus G. præstito juramento firmasset, quod filiam memorati B. duceret in uxorem, cum moneas, & autoritate nostra districtè compellas, ut ipsam nisi rationabilis causa extiterit, in uxorem recipiat, & maritali affectione pertractet: si verò rationabilem causam prætere noluierit, eam cum omni diligentia & studio audias, & sine canonico, omni ap. cess. decidas. Cæterum si legitime monitus judicio tuo parere contempserit, eum & patrem, si fovere ipsum in sua malitia præsumpserit, excommunicationis vinculo astringas, & in tota terra ipsorum omnia divina, præter (e) baptismum parvulorum, & pœnitentias morientium prohibeas officia celebrari.

NOTÆ.

1. (a) *Pictaviensis.*] Ita etiam legitur in *l. collect. sub hoc tit. cap. 9.* & post Concil. Lateran. p. 6. capite 26. De Pictaviensi Ecclesia egi in *cap. 20. de rescriptis.*
2. (b) *Salvon.*] Non rectè Glossa marginalis, quam sequitur Cujac. hic, legit Sanctonen. De Sanctonen. Ecclesia agemus in *cap. 33. de v. f.*
3. (c) *Promiserunt.*] Parentes posse pro filiis sponsalia contrahere, latè probabimus in *cap. 1. de desponsationibus.*
- (d) *Mandamus.*] Episcopo Pictaviensi, non Sanctonen. si, quia cum ab eo fuisset validè appellatum, non debebat causa illi iterum committi, juxta tradita in *cap. accepta, de appellar.*
- 4.
- (e) *Baptisma.*] Quia tempore interdicti sacramenta baptismi, & pœnitentiæ administrari possunt, ut dicemus in *c. quod in te, de pœnit. & remiss.* Commentarium dedi supra in *cap. 2.*
- 5.

CAPUT XI.

Alex. III. (a) *Archiepiscopo, Episcopis, Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, & universo Clero per Angliam, & cismaritanam terram Illustris Regis Anglorum constitutis.*

Non est vobis, sicut arbitramur, incognitum, qualiter Illustris Rex (b) Anglorum pro (c) discordia, quæ inter ipsum & filios suos, peccatis exigentibus est aborta, uxores eorum detineat, pro quibus sibi restituendis (d) Rex Francorum, & generi sui preces sollicitas nobis porrexerunt. Nos itaque attendentes, justum & honestum esse ut viri suas petant uxores, & precibus eorum in omnibus, quæ à justitia non discordant, volentes prono animo acquiescere, præfatum Regem Anglorum studiosè satis & attentè monuimus, eique dedimus in mandatis, ut ad commonitionem Archiepiscopi Cant. & Episcopi Conventrensis, & Cant. Prioris, vel loco ejus Prioris de monte Eli, si ipse adesse non poterit, vel duorum ex his, si tres non potuerint interesse, uxores eorum infra xi. dies post literarum nostrarum susceptionem restituere non postponat; si verò eas post prædictum terminum viris suis non restituerit, Apostolica auctoritate præcipimus, ut tota provincia infra quam detinentur, & ad quam transferuntur, quamdiu ibi fuerint, donec viris suis non restituantur, ab omnibus divinis officiis, præter baptismum (e) parvulorum, & pœnitentias morientium cessent. Inde est quod universitati vestræ per A. f. p. m. quat. eundem Regem Anglorum ad eas restituendas sollicitè moneatis, & exhortationibus inducatis, proponentes ei quod non minùs expedit sibi eas restituere, quàm viris suis ipsas recipere: & si juxta mandatum & commonitionem filiis suis uxores suas infra terminum constitutum non restituerit, ex tunc in quacumque parte provinciarum vestrarum detinentur, vel transferuntur, donec ibi fuerint, nulla divina officia, præter baptismata parvulorum, & pœnitentias morientium celebretis, vel permittatis celebrari, omni ap. cess. scituri pro certo, quod si contra interdictum nostrum (quod non credimus) venire tentaverint, suæ temeritatis, & transgressionis poenam debitam auctore Domino reportabunt.